

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СПРИЙМАННЯ НЕГАТИВНОЇ ІНФОРМАЦІЇ ПРО ТЮТЮНОВІ ВИРОБИ КУРЦЯМИ

Сиротіна Тетяна

студентка 4 курсу соціально –
психологічного факультету.

Науковий керівник:

старший викладач кафедри
соціальної та практичної психології

Т.М.Майстренко

Проблема тютюнопаління, як шкідлива звичка, на теперішній час набуває все нових і більших масштабів. Не зважаючи на вік, стать та інші особливості, люди палять цигарки, при цьому не задумуючись, що може бути з їхнім фізичним та психологічним станом.

Багато дослідників вивчали та досліджували проблему тютюнопаління. Зокрема, А.В.Гуркова, А.В.Ченська, В.Г.Сойнікова та І.С.Риткіс у своїх роботах характеризували види тютюнопаління[7]. А.Замора, А.Д.Ісаєва, М.Перов виділили соціально-психологічні причини тютюнопаління[9;2;6]. Д.Хорн описав 6 типів «курильної» поведінки, а С.Крутько та Ю. Ніколаєва описали психологічні методи роботи з курцями[1;3;5].

Відомо, що одним з головних методів роботи з курцями є робота саме з мотивацією курців. Деякі курці самостійно кидають палити завдяки неформальному спілкуванню, яке приносить їм задоволення, але дехто потребує застосування групової психотерапії, оскільки не в змозі самостійно позбутися цієї звички. Багато курців вважають, що вони палять не так багато, аби завдати шкоди своєму здоров'ю, але це лише самообман, який виправдовує погану звичку.

На сьогоднішній день можна спостерігати художні фільми, рекламні ролики, плакати, а також написи на упаковках самих цигарок, які постійно вказують на те, що тютюнопаління – це не просто шкідлива звичка, це звичка, яка може призвести до багатьох серйозних захворювань та навіть до самої смерті, адже за офіційною статистикою в Україні щороку від хвороб, пов'язаних саме з тютюнопалінням, помирає 120 000 чоловік.

У своїх працях О.Листопад та О.Устінова акцентують свою увагу на тому, що реклама, зокрема й цигарок, - рушій торгівлі, а паління перед телекамерами зірок або паління, яке показують у кінофільмах, збільшує популярність цієї звички серед молоді, адже реклама

тютюну часто націлена на психологічні потреби людини, так як дивлячись на упаковку цигарок, людина, перш за все, акцентує свою увагу на попереджувальній інформації про шкоду паління[4;8].

З метою дослідження психологічних особливостей сприймання негативної інформації про тютюнові вироби курцями було проведене дослідження за анкетю Д.Хорна для визначення типу «курильної поведінки», тестом Фагерстрема на виявлення нікотинової залежності та тестом «Тютюнопаління для Вас», розробленого на основі семантичного диференціала Ч.Осгуда. Вибірка складала 15 курців – чоловіків та 15 курців – жінок віком 20 – 50 років.

За допомогою анкети Д.Хорна для визначення типу «курильної поведінки» ми визначили, який тип «курильної поведінки» у кожного досліджуваного, а саме: у 20% досліджуваних переважає лише один тип «курильної» поведінки - «стимуляція»; у 7% переважає тип «курильної» поведінки, як «підтримка», і у 7 % досліджуваних переважає «гра з цигаркою»; у 13% переважає «жага», але у 33% досліджуваних – наявний змішаний тип, тобто у таких досліджуваних переважають декілька типів одночасно.

За допомогою асоціативного тесту «Тютюнопаління для Вас», розробленого на основі семантичного диференціала Ч.Осгуда, ми визначили, як курці сприймають негативну інформацію про тютюнові вироби за допомогою асоціацій. Дослідження показало, що 77% досліджуваних сприймають негативну інформацію про тютюнові вироби нейтрально; 13% досліджуваних сприймають негативну інформацію позитивно, лише 10 % людей сприймають дану інформацію негативно. Асоціації були наступними: «залежність», «шкідлива звичка», «недолік», «шкода здоров'ю», «смерть», «отрута», «великі матеріальні витрати», «негативні наслідки», «пристрасть», «не красиво», «роздратованість», «свобода», «звичка», «перевага», «хороше здоров'я», «користь здоров'ю», «відраза», «байдужість», «сучасно», «заспокоєння», тощо.

Було визначено взаємозв'язок між показниками анкети Д.Хорна для визначення типу «курильної поведінки» та тестом «Тютюнопаління для Вас», розробленого на основі семантичного диференціала Ч.Осгуда за допомогою Коефіцієнта лінійної кореляції Пірсона. У ході аналізу було отримано коефіцієнт кореляції -0,0505. Це свідчить про відсутність зв'язку між типом «курильної» поведінки та особливостями сприймання негативної інформації про тютюнові вироби курцями, тобто тип «курильної» поведінки не впливає на сприймання негативної інформації про тютюнові вироби.

За допомогою тесту Фагерстрема було виявлено рівень нікотинової залежності, а також, було встановлено взаємозв'язок

між показниками тесту Фагерстрема на виявлення ніотинової залежності та тестом «Тютюнопаління для Вас», розробленого на основі семантичного диференціала Ч.Осгуда за допомогою Коефіцієнта лінійної кореляції Пірсона. У ході цього аналізу було отримано коефіцієнт кореляції 0,2414. Це свідчить про слабку додатну кореляцію, яка спостерігається між рівнем ніотинової залежності та особливостями сприймання негативної інформації про тютюнові вироби курцями, тобто рівень ніотинової залежності дещо впливає на сприймання негативної інформації про тютюнові вироби.

Наші результати були отримані в ході того, що всі досліджувані поставилися до даних завдань відповідально та зосереджено, а їхні відповіді були правдивими та щирими.

Таким чином, на психологічні особливості сприймання негативної інформації про тютюнові вироби курцями впливає лише дещо рівень ніотинової залежності, але ніяк не тип «курильної поведінки».

Список використаних джерел

1. Александров А. А. Профилактика курения у подростков / А. А. Александров и др. // Вопросы психологии. – 2008. - № 2. – С. 55-61
2. Исаева А.Д. Курение. Причины, вред и польза курения, как бросить? [Электронный ресурс]/ А.Д.Исаева// polismed.com. – 2014. – Режим доступа к журн.: <http://www.polismed.com/articles-kurenie-prichiny-vred-i-pol-zakurenija-kak-brosit.html>
3. Крутько С. Как бросить курить [Электронный ресурс]/ С.Крутько //Здоровое тело. Психология и самоанализ – 2014. – Режим доступа к журн.: <http://4brain.ru/blog/как-бросить-курить/>
4. Листопад О. Податок на гріх [Текст] / О. Листопад // Урядовий кур'єр. – 2011. – № 4. – 20с.
5. Николаева Ю. Психологическая зависимость от курения [Электронный ресурс]/ Ю.Николаева//mirsovetov.ru – 2010. – Режим доступа к журн.: <http://mirsovetov.ru/a/medicine/others/dependence-smoking.html>
6. Перов Н. Почему люди курят (Часть 3) [Электронный ресурс]/ Н.Перов// nperov.ru. – 2015. – Режим доступа к журн.: <http://nperov.ru/zdorove/pochemu-lyudi-kuryat-chast-3/>
7. Рыткис И.С., Гуркова А.В., Ченская А.В., Сойникова В.Г.. Архив психиатрии Актуальные проблемы табакокурения и табачной зависимости. – 2011. - № 2 (65). – С. 82 – 86
8. Устінова О. Науковці довели, що куріння зірок перед телекамерами збільшує рівень куріння серед молоді [Електронний ресурс]/ О.Устінова// Регіональний центр громадянського представництва «Життя» – 2008. – Режим доступу до журн.: http://center-life.org/index.php?option=com_content&task=view&id=427&Itemid=32
9. Zamora A. The Psychology of Smoking/ Zamora A.// scientificpsychic.com. – 2016. – <http://www.scientificpsychic.com/health/smoking-psychology.html>